

Loomade heaolu toetus

Fond	EAFRD
Sekkumisliik ¹	Keskkonna-, kliima- ja muud halduskohustused (artikkel 65)
Territoriaalne kohaldumisala ²	Riiklik
Asjaomased erieesmärgid ning kui vajalik, sektoripõhised eesmärgid ³	Sekkumine panustab strateegikava 9. erieesmärgi (parandada EL-i põllumajanduse reageerimist ühiskonna nõudlusele toidu ja tervise vallas (hõlmab nii ohutut, toitvat ja säästvalt toodetud toitu, toidu raiskamise vähendamist kui ka loomade heaolu tagamist)) täitmisesse. Lisaks panustab sekkumine strateegikava 6. erieesmärgi (panustada elurikkuse kaitsesse, edendada ökosüsteemi teenuseid ning säilitada elupaiku ja maastikke) ja 5. erieesmärgi (edendada säästvat arengut ja selliste loodusvarade nagu vesi, muld ja õhk tõhusat majandamist) täitmisesse.
Tulemusindikaator(-id)	R.38 Loomade heaolu parandamine: loomade heaolu parandamise toetatud meetmetega hõlmatud loomühikute osakaal.
Toetuskõlblikud taotlejad ⁴	Toetust antakse füüsilisele ja juriidilisele isikule.

Sekkumiste olemuse/nõuete kirjeldus, mis tagab efektiivse panuse erieesmärgi saavutamisse⁵

Sekkumise üldeesmärgiks on tõsta loomakasvatajate teadlikkust loomade heaolust ja toetada põllumajandustootjaid, kes täidavad loomade heaolu kõrgemaid nõudeid ning parandavad sellega loomade heaolu ja tervist. Lisaks aitab toetus vähendada loomakasvatuse negatiivset keskkonnamõju õhule ja mullale ning suurendada rohumaade elurikkuse säilitamiseks ekstensiivselt karjatatavate loomade hulka seejuures loomade üldarvu ja loomkoormuse tõusu soodustamata.

¹ Art. 99(a)

² Art. 99(b)

³ Art 99(c); art. 42; art.48; art. 52(2); art.60(3)

⁴ Art. 99(d)

⁵ Art. 99(c)

Sekkumise abil toetatakse: piimaveiste ja hobuste keskkonnahoidlikku karjatamist; suuremat pidamispinda sea kohta, sigade tegelusmaterjali mitmekesistamist ning põrsaste kastreerimise korral anesteesia ja analgeesia kasutamist; alternatiivsüsteemide rakendamist linnukasvatuses, suuremat pidamispinda munakana ja vuti kohta.

Sekkumine jaguneb järgmisteks alasekkumisteks: piimaveiste heaolu toetus, hobuste heaolu toetus, sigade heaolu toetus, munakanade heaolu toetus ja vuttide heaolu toetus.

Sekkumise nõuded

Alasekkumine: Piimaveiste heaolu toetus

- Piimaveiseid karjatatakse karjatamisperioodil rohumaal.
- Rohumaade ülekarjatamine on keelatud.
- Karjatatav rohumaal peab olema ümbritsetud taraga. Tara ei ole kohustuslik rannaniitude mereäärsel küljel.
- Karjatatavatel loomad peab olema pääs varjualusesse või võimalus minna loomakasvatushoonesse.
- Ministri määrusega võib kehtestada loomkoormuse nõude.

Karjatama ei pea kõiki majapidamises peetavaid piimaveiseid, karjatama peab vähemalt sellist hulka piimaveiseid, kelle kohta taotletakse toetust. Loomade kohustuslik pidamisperiood kehtestatakse maaeluministri määruses.

Alasekkumine: Hobuste heaolu toetus

- Hobuseid karjatatakse karjatamisperioodil rohumaal. Täkkudele tagatakse karjatamisperioodil pääs karjamaale või väliaedikusse.
- Rohumaade ülekarjatamine on keelatud.
- Karjatatav rohumaal peab olema ümbritsetud taraga. Tara ei ole kohustuslik rannaniitude mereäärsel küljel.
- Karjatataval rohumaal tuleb tagada loomade pidev vaba juurdepääs joogiveele.
- Loomale mittesobivate ilmastikutingimuste korral tuleb loomi nende eest kaitsta või mitte lasta karjamaale.
- Ministri määrusega võib kehtestada loomkoormuse nõude.

Karjatama ei pea kõiki majapidamises peetavaid hobuseid, karjatama peab vähemalt sellist hulka hobuseid, kelle kohta taotletakse toetust. Loomade kohustuslik pidamisperiood kehtestatakse maaeluministri määruses.

Alasekkumine: Sigade heaolu toetus

Emised ja põrsad

- Kuni seitsmepäevaste sigade kastreerimisel peab kasutama lokaalanesteesiat ja analgeesiat või üldanesteesiat koos analgeesiaga ja selle kohta on veterinaararsti kirjalik kinnitus.

Nõuet tuleb täita kõigi kuni seitsmepäevaste kastreeritavate põrsaste osas, keda peetakse taotlusel märgitud loomakasvatushoones. Toetust saab taotleda emise kohta. Loomade kohustuslik pidamisperiood kehtestatakse maaeluministri määruses.

Võõrdepõrsad, kesikud, nooremised

- Sea kohta on rühmasulgudes tagatud 10% (sead kehakaaluga üle 85 kg) või 15% (sead kehakaaluga kuni 85 kg) suurem pidamispiind võrreldes baasnõudega.
- Sigadele on tagatud pidev juurdepääs vähemalt kahele erinevale tuhnimismaterjalile või tegelusobjektile ja tuhnimismaterjalile, millest vähemalt üks on looduslik materjal või looduslikust materjalist (nt kanepist või linakiududest köis, puidust klotsid vm loomadele ohutu materjal).

Toetatavaid nõudeid tuleb täita kõigi võõrdepõrsaste, kesikute ja seemendamata nooremiste osas, keda peetakse taotlusel märgitud loomakasvatushoones. Loomade kohustuslik pidamisperiood kehtestatakse maaeluministri määruses.

Alasekkumine: Munakanade heaolu toetus

- Munakanade paiknemistihedus alternatiivmeetodil pidamisel on kuni kaheksa munakana 1 m² kasutatava pinna kohta.

Toetatavaid nõudeid tuleb täita kõigi munakanade osas, keda peetakse taotlusel märgitud loomakasvatushoones. Lindude kohustuslik pidamisperiood kehtestatakse maaeluministri määruses.

Alasekkumine: Vuttide heaolu toetus

- Vuti kohta on vähemalt 200 cm² puuripinda.

Toetatavaid nõudeid tuleb täita kõigi eesti vuttide osas, keda peetakse puuris taotlusel märgitud loomakasvatushoones. Lindude kohustuslik pidamisperiood kehtestatakse maaeluministri määruses.

Asjakohaste baastaseme elementide kindlaksmääramine (nt asjakohane GAEC või kohustuslikud majandamisnõuded (SMR)), kui kohaldatav ning selgitus, kuidas kohustus ulatub kaugemale kohustuslikest nõuetest⁶

Asjakohased baaselemendid

Alasekkumine: Piimaveiste heaolu toetus

⁶ Art. 99(c)

Asjakohasteks baastaseme elementideks on valitud kohustuslikud nõuded, mis rakenduvad pidamistingimustele loomade karjatamise korral. Nõuded on sätestatud loomakaitseseaduses (LoKS) ja põllumajandusministri 27.08.2009 määruses nr 90 „Nõuded veise pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta“ (PõM 90). Asjakohaseks baasnõudeks on valitud ka veeseaduse (VeeS) säte, mis on seotud karjatamiskoormuse üles märkimisega.

- Loomapidaja peab loomale võimaldama vastavalt looma liigile ja eale kohases koguses sööta ja joogivett. (LoKS)
- Väliaedik ja karjamaa peavad olema looma tervisele ohutud. (PõM 90)
- Loomale mittesobivate ilmastikutingimuste korral tuleb veist nende eest kaitsta või mitte lasta teda karjamaale. (PõM 90)
- Veisel peab olema vaba juurdepääs puhtale veele. (PõM 90)
- Põllumajandusega tegelev isik peab pidama põlluraamatut, millesse tuleb muu hulgas kanda loomade karjatamise korral andmed karjatamisperioodi, karjatatud loomade liigi ja arvu, karjamaa asukoha ning pindala kohta. (VeeS)

Kohustuslike nõuetega reguleeritakse veiste väljas pidamise tingimusi, kuid ei seata kohustust veiseid väljas pidada sh karjatada, erandiks on mahepõllumajanduslikult peetavad loomad, aga neile see kohustus ei laiene. Sekkumine on suunatud piimaveistele, sest lihaveiste karjatamine on Eestis tavapärane, kuid piimaveistest karjatatakse hinnanguliselt vähem kui pooli. Ülekarjatamise keeld ei ole samuti kohustuslikuks nõudeks. Ülekarjatamisega ei kaasne tingimata pinna- ja põhjavee saastumine, kuid rohukamara tugeva kahjustamise korral võib suureneda erosiooni- ja leostumisoht, mulla struktuur võib halveneda, samuti halvenevad loomade söötmingimused. Loomakaitseseaduses puudub nõue karjamaid tarastada, samuti puudub kohustus tagada loomadele karjamaal varjumise võimalus. Suvel võivad loomad kannatada kuumastressi käes, kuid karjamaadel puuduvad tihti nii varjualused kui ka varju pakkuvad puud. Toetusega soodustatakse puude säilitamist ja varjualuste rajamist.

Alasekkumine: Hobuste heaolu toetus

Asjakohasteks baastaseme elementideks on valitud loomakaitseseaduses (LoKS) sätestatud üldised põllumajandusloomade pidamise nõuded. Eestis ei ole vastu võetud õigusakti, mis täpsustaks hobuste pidamistingimusi ja heaolu nõudeid.

- Loomapidaja peab loomale võimaldama vastavalt looma liigile ja eale kohases koguses sööta ja joogivett. (LoKS)
- Loomapidaja peab loomale võimaldama vastavalt looma liigile ja eale muu looma terviseks ja heaoluks vajaliku. (LoKS)

Kohustuslike nõuetega reguleeritakse põllumajandusloomade üldiseid pidamistingimusi, kuid ei seata otsest kohustust hobuseid väljas pidada, sh karjatada, erandiks on mahepõllumajanduslikult peetavad loomad, aga neile see kohustus ei laiene. Hobustest

karjatatakse hinnanguliselt vähem kui pooli. Karjatamine on oluline tagamaks hobustele vajalikud tingimused tervise seisukohalt, suurendades loomupärast liikumisvõimalust ja vähendades stressi ning seega ka vastuvõtlikkust haiguste suhtes. Varssade karjatamine alates sünnist on väga oluline nende parima arengu tagamiseks.

Alasekkumine: Sigade heaolu toetus

Emised

Asjakohasteks baastaseme elementideks on valitud kohustuslikud nõuded, mis on seotud loomade kastreerimisega ja kohustusega ravida vigastatud sigu. Nõuded on sätestatud loomakaitseseaduses (LoKS) ja põllumajandusministri 03.12.2002 määruses nr 80 „Nõuded sigade pidamisele ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta, sigade suhtes rakendada lubatud veterinaarsete menetluste loetelu ja neid läbiviivad isikud ning nõuded nende menetluste teostamisele ja neid menetlusi teostava isiku ettevalmistusele“ (PõM 80).

- Iga haigestunud või vigastatud siga peab saama vajalikku ravi. (PõM 80)
- Põrsaste sabasid on lubatud lõigata üksnes juhul, kui see on veterinaararsti otsuse kohaselt nende tervise ja heaolu tagamiseks vältimatult vajalik. Keelatud on loomade kastreerimine pikaaegset valu põhjustaval kudede nekroosi tekitaval viisil. (LoKS)
- Sigade suhtes võib rakendada lubatud veterinaarseid menetlusi nagu sabade lõikamist ja kastreerimist läbi viia veterinaararst või vastava ettevalmistusega isik. Üle seitsme päeva vanusel seal võib saba lõikamist ja kastreerimist läbi viia üksnes veterinaararst, kes peab kasutama üldnarkoosi ja lokaalanesteesi. (PõM 80)

Üle seitsme päeva vanusel seal võib saba lõikamist ja kastreerimist läbi viia üksnes veterinaararst, kes peab kasutama üldnarkoosi ja lokaalanesteesi. Kuni seitsepäevaste sigade puhul üldnarkoosi ja lokaalanesteesia nõuet ei ole, samuti ei ole kohustuslik kasutada analgeesi. Farmides kastreeritakse üldjuhul kuni seitsmepäeva vanuseid põrsaid, sealjuures ei ole anesteesia ja analgeesia kasutamine tavapärase praktika. Ka sabu lõigatakse alla seitsmepäevastel põrsastel reeglina anesteesi ja analgeesi kasutamata.

Võõrdepõrsad, kesikud, nooremised

Asjakohasteks baastaseme elementideks on valitud sulu ja põrandapinna ning tuhnimismaterjali kohta kehtivad kohustuslikud nõuded. Nõuded on sätestatud põllumajandusministri 03.12.2002 määruses nr 80 „Nõuded sigade pidamisele ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta, sigade suhtes rakendada lubatud veterinaarsete menetluste loetelu ja neid läbiviivad isikud ning nõuded nende menetluste teostamisele ja neid menetlusi teostava isiku ettevalmistusele“ (PõM 80).

- Sulu põrandapinna minimaalne suurus sigade, välja arvatud seemendatud nooremised ja tiined emised, pidamisel rühmasulus on järgmine:

Sea kehakaal (kg)

Vaba põrandapind sea kohta (m²)

1) kuni 10	0,15
2) 10–20	0,20
3) 20–30	0,30
4) 30–50	0,40
5) 50–85	0,55
6) 85–110	0,65
7) Üle 110	1,00

(PõM 80)

- Loomapidaja peab andma sigadele ülemäärase kisklemise ärahoidmiseks põhku või muud sobivat materjali, mis juhib sigade tähelepanu eemale kisklemiselt. Tuhnimismaterjal ei tohi olla kahjulik sigade tervisele. (PõM 80)
- Loomapidaja peab tagama, et nooremistel ja emistel on pidev juurdepääs tervisele ohutule tuhnimismaterjalile. (PõM 80)
- Loomapidaja peab tagama, et sigade pidamise ruumis või ehitises on sigadel pidev juurdepääs tervisele ohutule tuhnimismaterjalile, mida on piisavas koguses ja mis sobib sigade uudishimu ja tuhnimisvajaduse rahuldamiseks. (PõM 80)

Kohustus tagab rühmasulgudes peetavatele võõrdepörsastele, nuumsigadele ja nooremistele mõnevõrra suurema pidamispinna võrreldes õigusaktis sätestatud kohustuslike nõuetega. Suurem pidamispind võimaldab loomadele suuremat liikumisruumi ning aitab vähendada loomadevahelist stressi. Sigadele tuleb baastaseme nõudena tagada pidev juurdepääs tervisele ohutule tuhnimismaterjalile. Kohustuse võtmisel tuleb tagada pidev juurdepääs vähemalt kahele erinevale tuhnimismaterjalile või tuhnimismaterjalile ja tegelusobjektile. Kohustus aitab vähendada loomade stressi ja kisklust. Tuhnimismaterjali ja tegelusobjektide kasutamine sigalates on praegu tagasihoidlik. Toetusega soodustatakse tegelusobjektide ja tuhnimismaterjali senisest suuremat kasutust ning nende mitmekesistamist.

Alasekkumine: Munakanade heaolu toetus

Asjakohasteks baastaseme elementideks on valitud kohustuslikud nõuded, mis rakenduvad munakanade alternatiivmeetodil pidamisel paiknemistihedusele, aga ka õrtele, allapanule, põrandale, tasapindadele. Nõuded on sätestatud põllumajandusministri 19.06.2003 määruses nr 59 „Nõuded kanade pidamisele ja selleks ettenähtud ruumile või ehitisele“ (PõM 59). Baasnõudeid tuleb täita, kui taotleja peab üle 350 munakana.

- Munakanade paiknemistihedus alternatiivmeetodil pidamisel on kuni üheksa munakana 1 m² kasutatava pinna kohta. (PõM 59)
- Munakanadele peab olema tagatud piisava suurusega ja teravate servadeta õrred, millel on iga kana jaoks ruumi vähemalt 15 cm. Õrsi ei tohi paigutada allapanu kohale, õrte vaheline horisontaalkaugus peab olema vähemalt 30 cm ning õrre ja seina vaheline horisontaalkaugus vähemalt 20 cm. (PõM 59)
- Munakanadele peab olema tagatud vähemalt 250 cm² allapanuga pinda kana kohta,

kusjuures allapanu katab vähemalt ühe kolmandiku põrandapinnast. (PÕM 59)

- Ruumi või ehitise põrand peab olema ehitatud nii, et see toetab piisavalt kanade jalgade eesmiseid varbaküüneid. (PÕM 59)
- Kui munakanasid peetakse meetodil, mille puhul nad saavad vabalt liikuda eri tasapindade vahel, tuleb lisaks järgida järgmisi nõudeid:
 - 1) ülestikuseid tasapindu võib olla kuni neli;
 - 2) tasapindade vaheline kõrgus peab olema vähemalt 45 cm;
 - 3) jooturid ja sööturid tuleb paigutada nii, et kõikidel kanadel oleks võimalik nende juurde pääseda;
 - 4) tasapinnad peavad olema paigutatud nii, et oleks välditud väljaheidete kukkumine madalamatele tasapindadele. (PÕM 59)

Munakanu peetakse Eestis valdavalt puurides. Toetusega soodustatakse linnukasvatuse üleminekut alternatiivmeetoditele, mis arvestavad rohkem lindude loomumaseid vajadusi. Kohustusliku nõudena tohib munakanade paiknemistihedus alternatiivmeetodil pidamisel olla kuni üheksa munakana 1 m² kasutatava pinna kohta. Kohustuse võtmisel peab kanadele võimaldama suurema pidamispinna, lubatud on pidada kuni kaheksat munakana 1 m² kasutatava pinna kohta. Kohustuse nõue rakendub ka juhul, kui peetakse kuni 350 munakana.

Alasekkumine: Vuttide heaolu toetus

Asjakohasteks baastaseme elementideks on valitud loomakaitseseaduses (LoKS) sätestatud üldised põllumajandusloomade pidamise nõuded. Eestis ei ole vastu võetud õigusakti, mis täpsustaks vuttide pidamistingimusi ja heaolu nõudeid.

- Loomapidaja peab loomale võimaldama vastavalt looma liigile ja eale kohases koguses sööta ja joogivett. (LoKS)
- Loomapidaja peab loomale võimaldama vastavalt looma liigile ja eale muu looma terviseks ja healuks vajaliku. (LoKS)

Kohustuslike nõuetega reguleeritakse põllumajandusloomade üldiseid pidamise tingimusi, kuid ei seata nõudeid vuttide pidamistihedusele. Soovituslikult peaks ühele eesti vutile tagama vähemalt 120–140 cm² puuripinda, kuid suurema kehakaaluga vuttide ruumivajadus on suurem. Lindude väiksem pidamistihedus ja seega suurem pind linnu kohta vähendab lindude stressi ning lindudevahelist agressiivsust.

Toetuskõlblikkuse tingimused⁷

Taotleja täidab tingimuslikkuse nõudeid.

Minimaalse loomade ja lindude arvu, mille kohta saab toetust taotleda, kehtestab maaeluminister määrusega.

⁷ Art. 99(d)

Alasekkumine: Piimaveiste heaolu toetus

- Taotleja kasutab piimaveiste pidamiseks loomakasvatushoonet, mis on registreeritud põllumajandusloomade registris. Registrisse kantud ettevõtte või tegevuskoha andmed peavad olema ajakohased.
- Piimaveiste registreerimise ja identifitseerimise nõuded peavad olema täidetud.
- Toetust ei saa mahepõllumajanduslikult peetavate piimaveiste kohta.
- Loomakasvatuseksust on vähemalt viimase aasta jooksul hinnatud looma heaolu hindamise? protokollil alusel ja üksus on saanud koondhindeks hea või väga hea.

Alasekkumine: Hobuste heaolu toetus

- Taotleja kasutab hobuste pidamiseks loomakasvatushoonet, mis on registreeritud põllumajandusloomade registris. Registrisse kantud ettevõtte või tegevuskoha andmed peavad olema ajakohased.
- Hobuste registreerimise ja identifitseerimise nõuded peavad olema täidetud.
- Toetust ei saa mahepõllumajanduslikult peetavate hobuste kohta.

Alasekkumine: Sigade heaolu toetus

- Taotleja kasutab sigade pidamiseks loomakasvatushoonet, mis on registreeritud põllumajandusloomade registris. Registrisse kantud ettevõtte või tegevuskoha andmed peavad olema ajakohased.
- Sigade registreerimise ja identifitseerimise nõuded peavad olema täidetud.
- Toetust ei saa mahepõllumajanduslikult peetavate sigade kohta.

Alasekkumine: Munakanade heaolu toetus

- Munakanade pidamisel toetatakse ainult alternatiivseid pidamissüsteeme.
- Taotleja kasutab munakanade pidamiseks loomakasvatushoonet, mis on registreeritud põllumajandusloomade registris. Registrisse kantud ettevõtte või tegevuskoha andmed peavad olema ajakohased.
- Munakanade arvu üle peab taotleja majapidamisesisest arvestust.
- Toetust ei saa mahepõllumajanduslikult peetavate munakanade kohta.

Alasekkumine: Vuttide heaolu toetus

- Toetust saab eesti vuttide kohta.

- Taotleja kasutab vuttide pidamiseks loomakasvatushoonet, mis on registreeritud põllumajandusloomade registris. Registrisse kantud ettevõtte või tegevuskoha andmed peavad olema ajakohased.
- Taotleja peab vuttide arvu üle majapidamisesisest arvestust.
- Toetust ei saa mahepõllumajanduslikult peetavate vuttide kohta.

Toetusmäärad/toetuse ühikumäärad/arvutusmeetodid (kaasa arvatud diferentseerimine territooriumide rühmade kaupa, kui kohaldatav) ning vajadusel lühike selgitus, miks just need on sobilikud sihttasemete saavutamiseks, arvestades baastaset⁸

Toetust makstakse standardiseeritud ühikuhindade vormis.

⁸ Art. 99(f)